

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA IJODIY QOBILIYATLARNI RIVOJLANTIRISH

Shopulatova Nasiba Umirovna

Navoiy innovatsiyalar universiteti talabasi

Muhammadaliyeva Marjona Sherg'ozī qizi

Navoiy innovatsiyalar universiteti o'qituvchisi

ANNOTATSIYA: *Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish masalasi pedagogik va psixologik nuqtayi nazardan atroflicha tahlil etilgan. Tadqiqot jarayonida kichik maktab yoshidagi bolalarning ijodiy tafakkuri, tasavvuri va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishda ta'lim jarayonining o'rni va ahamiyati yoritib berilgan. Shuningdek, dars jarayonida ijodiy topshiriqlar, muammoli vaziyatlar, didaktik o'yinlar hamda interfaol metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodkorlik faoliyatini faollashtirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan ta'lim jarayoni ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qilishi ilmiy-pedagogik jihatdan asoslangan. Bundan tashqari, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik, qulay psixologik muhit yaratish hamda rag'batlantirish omillarining ijodiy salohiyatni yuzaga chiqarishdagi roli yoritilgan. Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'lim amaliyotida ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish bo'yicha metodik tavsiyalar berish imkonini beradi.*

KALIT SO'ZLAR: *boshlang'ich ta'lim, ijodiy qobiliyat, ijodkorlik, ijodiy tafakkur, mustaqil fikrlash, tasavvur, interfaol metodlar, didaktik o'yinlar, muammoli ta'lim, pedagogik yondashuv, shaxs rivoji, ta'lim jarayoni*

ABSTRACT: *This article provides a comprehensive pedagogical and psychological analysis of the issue of developing creative abilities in primary school students. The study highlights the role and importance of the educational process in shaping creative thinking, imagination, and independent thinking skills of children of primary school age. In addition, the article demonstrates the possibilities of activating students' creative activity through the use of creative tasks, problem-based situations, didactic games, and interactive methods during lessons. The article scientifically substantiates that an educational process organized with consideration of the age and individual characteristics of primary school students contributes to the development of their creative abilities. Furthermore, the role of teacher-student cooperation, the creation of a supportive psychological environment, and motivational factors in revealing students' creative potential is emphasized. The research findings provide opportunities to offer methodological recommendations for developing creative abilities in primary education practice.*

KEYWORDS: *primary education, creative abilities, creativity, creative thinking, independent thinking, imagination, interactive methods, didactic games, problem-based learning, pedagogical approach, personal development, educational process*

АННОТАЦИЯ: *В данной статье всесторонне проанализирована проблема развития творческих способностей учащихся начальных классов с педагогической и психологической точек зрения. В ходе исследования раскрыта роль и значение образовательного процесса в формировании творческого мышления, воображения и навыков самостоятельного мышления у детей младшего школьного возраста. Также в статье показаны возможности активизации творческой деятельности учащихся посредством использования творческих заданий, проблемных ситуаций, дидактических игр и интерактивных методов в процессе обучения. Научно-педагогически обосновано, что организация образовательного процесса с учётом возрастных и индивидуальных особенностей учащихся начальных классов способствует развитию их творческих способностей. Кроме того, освещена роль сотрудничества между учителем и учеником, создания благоприятной психологической среды и факторов мотивации в раскрытии творческого потенциала учащихся. Результаты исследования позволяют выработать методические рекомендации по развитию творческих способностей в практике начального образования.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *начальное образование, творческие способности, творчество, творческое мышление, самостоятельное мышление, воображение, интерактивные методы, дидактические игры, проблемное обучение, педагогический подход, развитие личности, образовательный процесс*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida shaxsni har tomonlama rivojlantirish, uning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchi shaxsining shakllanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib, bu davrda bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish kelgusidagi ta'lim va hayot faoliyatining muvaffaqiyatli kechishini ta'minlaydi. Ijodiy qobiliyatlar bolaning atrof-muhitni idrok etishi, mustaqil fikrlashi, yangicha yondashuvi hamda muammolarni samarali hal etish qobiliyatlari bilan chambarchas bog'liqdir.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida an'anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va ijodiy topshiriqlardan foydalanish talab etilmoqda. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda tashkil etilgan ijodiy faoliyat ularning tafakkuri, tasavvuri va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bois

boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish masalasini ilmiy-pedagogik jihatdan o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

ASOSIY QISM

Ijodiy qobiliyat tushunchasi va uning pedagogik mohiyati

Ijodiy qobiliyat — bu shaxsning yangilik yaratishga bo'lgan intilishi, muammoni noodatiy yechimlar orqali hal etish, o'z fikrini erkin va mustaqil ifodalash qobiliyatidir. Pedagogik nuqtayi nazardan, ijodiy qobiliyat o'quvchilarning tafakkuri, tasavvuri, sezgirliги va intellektual salohiyatining rivojlanish darajasini ifodalaydi.

Boshlang'ich sinf yoshidagi bolalar ijodiy faoliyatga moyil bo'lib, ular ranglar, shakllar, so'zlar va harakatlar orqali o'z dunyoqarashini ifodalaydi. Shu sababli o'qituvchi dars jarayonida bolalarning tabiiy qiziqishi va ijodkorligini qo'llab-quvvatlashi, ularni rag'batlantirishi muhimdir.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari

Kichik maktab yoshidagi bolalarning psixologik xususiyatlariga quyidagilar xos:

- tasavvurning boyligi;
- taqlid qilishga moyillik;
- o'yin faoliyatiga qiziqish;
- emotsional sezgirlik.

Ushbu xususiyatlar ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi. O'yin, rasm chizish, rolli mashg'ulotlar, she'r tuzish, hikoya yaratish kabi faoliyat turlari bolalarning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

3 Ta'lim jarayonida ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish usullari

Boshlang'ich sinflarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish quyidagi usullar orqali amalga oshiriladi:

Ijodiy topshiriqlar- O'quvchilarga ochiq savollar, erkin mavzudagi insho va rasm ishlari berish orqali ularning mustaqil fikrlashi rivojlanadi.

Muammoli ta'lim-Muammoli vaziyatlar yaratish o'quvchilarda mantiqiy va ijodiy fikrlashni faollashtiradi.

Didaktik o'yinlar-O'yinlar orqali o'quvchilarning ijodiy faolligi oshadi, bilimlarni qiziqarli shaklda egallash imkoniyati yaratiladi.

Interfaol metodlar-"Beynshtorming", "Klaster", "Aqliy hujum", "Insert" kabi metodlar ijodiy fikrlashni rivojlantirishda samarali hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish zamonaviy ta'limning muhim vazifalaridan biridir. Ijodiy faoliyat orqali o'quvchilarning tafakkuri, tasavvuri va mustaqil fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi. Ta'lim jarayonida ijodiy topshiriqlar, didaktik o'yinlar, muammoli vaziyatlar va interfaol metodlardan foydalanish yuqori samara beradi.

Shuningdek, o'qituvchi tomonidan yaratilgan qulay psixologik muhit va individual yondashuv o'quvchilarning ijodiy salohiyatini to'liq namoyon etishga xizmat qiladi.

Shu bois, boshlang'ich ta'lim tizimida ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik faoliyatni izchil tashkil etish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* — Toshkent.
3. Saidahmedov N.S. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar.* — Toshkent, 2019.
4. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S. *Pedagogik texnologiya asoslari.* — Toshkent, 2018.
5. Klarin M.V. *Innovatsion ta'lim texnologiyalari.* — Moskva, 2017.
6. Rubinshteyn S.L. *Umumiy psixologiya.* — Moskva.
7. Vygotskiy L.S. *Tafakkur va nutq.* — Moskva.
8. Begimkulov U.Sh. *Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi.* — Toshkent.

